

Karakoç, Birsal (2005). Das finite Verbalsystem im Nogaischen. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag (Turcologica 58), iv + 245, ISBN 3447050233.¹

Birsal Karakoç'un 2001 senesinde Mainz, Johannes Gutenberg Üniversitesi'nde (Almanya) tamamladığı 'Studien zum finiten Verbalsystem des Nogaischen' (Nogaycanın Bitimli Fiil Sistemi Üzerine Araştırmalar) adlı doktora tezi, son yıllarda Nogayca üzerine yapılmış çalışmalardan biridir. Karakoç'un bu doktora tez çalışması, daha sonra, 'Das finite Verbalsystem im Nogaischen' (Nogayca'da Bitimli Fiil Sistemi) (2005) adıyla, Harrassowitz Yayınevi'nde Lars Johanson'un editörlüğünü yaptığı 'Turcologica' serisinin 58. kitabı olarak yayımlanmıştır.

Kitapta, Kuzey Kafkasya'da konuşulmakta olan Nogay dilinin bitimli fiil sistemi zaman, görünüş, kılınış ve dolaylılık kategorileri çerçevesinde incelenirken yazı dili esas alınmakla birlikte, konuşma dili de göz önünde bulundurulmuştur. Kitabın son bölümünde, yazarın 1997'de, Nogayların yaşadığı Rusya Federasyonu'nun Dağıstan ve Karaçay-Çerkes cumhuriyetlerinde gerçekleştirmiş olduğu saha araştırmasında, farklı köylerden ve ağızlardan derlediği metinlere de yer verilmiştir. Böylelikle, bazı dilbilimsel yapıların sadece yazı dilindeki kullanımları değil, aynı zamanda konuşma diline ait özellikleri de değerlendirilmiştir.

Nogay dilinin bitimli fiil sistemi sadece morfo-sentaktik yönden incelenmemiş, ayrıca karşılaşılan biçimbirimlerin ne tür anlatı örgüleri içerisinde kullanıldıkları ve farklı anlatı türleri içerisinde ne gibi işlevlerle karşımıza çıktıkları karşılaştırmalı olarak ortaya konmuştur. Böylece, benzer işlev üstlenen bazı biçimlerin, kullanıldıkları anlatı türleri açısından birbirlerinden ayrıldıkları tespit edilmiştir.

Kitapta, işlev analizinde formların görevleri otonom olarak ele alınmakla kalmamış, bunların hem dil içi sistemdeki rolleri karşılaştırmalı olarak incelenmiş, hem de zaman zaman Türkiye Türkçesi ve diğer Türk dilleriyle de karşılaştırmalara gidilmiştir.

Nogaycanın fiil sistemindeki bazı yapıların çokanlamlılığı da göz önünde bulundurulması gereken bir diğer önemli husustur. Bu bağlamda, yazar, çokanlamlılığın söz konusu olabileceği yapıları, hem saha araştırmasında elde ettiği metinler hem de kaynak kişilerle görüşmeleri sonucu ulaştığı veriler ışığında çözümlenmeye çalışmış; bu tür yapıları, sık sık, daha az çokanlamlılık sorunu yaşayan Türkiye Türkçesi ile karşılaştırmalara gitmek suretiyle de ortaya koymaya çalışmıştır.

Karakoç'un bu çalışması, Nogaycanın fiil sistemini hem yazı dili hem de konuşma diline ait malzemeye dayanarak vermesi ve çeşitli yapıları diğer Türk dilleriyle karşılaştırmalı bir yöntemle ele alması bakımından önemli bir kaynak niteliğindedir.

¹ Yazının son şekli Bilge Gökter tarafından verilmiştir.